

TEVBİYİ GECİKTİRMEYİN!*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü li'l-müttakîn...Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn...

l'lemû eyyühe'l-ihvân... Inne efdale'l-kitâbi kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

الْمُنْفِقُ عَلَى الْخَيْلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

كَبَّاسِطِ يَدِهِ بِالصَّدَقَةِ لَا يَقْبِضُهَا

(حم . د . ك . ض . عن ابن الحنظلية)

RE. 237/3 (*El-münfiku ale'l-hayli fî sebîli'llâhi, kebâsıtı yedihî bi's-sadakati lâ yakbiduhâ.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [*Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...*]

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“–Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!” [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“–Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât! [Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimiz’in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Caminin Âdâbı

Derse başlamadan evvel, caminin fadâili hakkında geçen dersimizden birkaç tekrar yapalım:

Câmi Allah-u Teâlâ’nın evidir. Bir valinin, bir bakanın, hatta reis-i cumhurun ziyaretine gittiğimiz vakitte, nasıl gitmemiz lâzımdır? Lâlettayın, kol bacak açık, göğüs bağır açık, ceketsiz, yeleksiz gayr-i muntazam bir şekilde içeriye gitsek, bizi sokarlar mı? Sokmazlar.

“–Kılığını kıyafetini düzelt de öyle gel!” derler.

Biz ise Hakk’ın divanına geliyoruz. Çok şuurlu olmak ve iyi düşünmek lâzım ki, Hakk’ın divanına gelen insan, ne şekilde gelmelidir? Öyle, yaz mevsimidir diyerekten yarım kollu gömleklerle, yakalar açık bir şekilde ibadethaneye gelmek yakışmaz.

Biz kadın değiliz, erkeğiz. Erkekliğimizden dolayı tahammül etmek hepimizin borcudur.

Biz çeşitli cefalara dayanmak için yaratılmış bir mahlûkuz. İcabında günlerce aç kalırız. Siperlerde, şuralarda, buralarda, birçok yerlerde, tehlikeli anlarda canımızı feda edercesine dayanırız. Bundan da kaçınmayız.

Binaen aleyh, bir ibadethanede beş dakika, a'zamî on dakika durulacaksa, onun için püf püf deyip de ellerindeki yelpazeleri sallayan kadınlar gibi mi olmamız lâzım!

İbadethaneye gelirken herhalde kalıbı, kıyafeti gayet intizamlı, kendi üstüne başına da bakar. “Ben lââyık mıyım huzur- u ilâhîye girmeye? Girecek bir kılık var mı üzerimde?” diye düşünür, öyle gelir.

Yoksa lâlettâin, usule uygun bir şekilde, “Herkes giriyor ya ben de gireyim! Herkes yapıyor ya ben de yapayım...” demek Müslümana yakışmaz. Müslüman dâimâ yaptığını ince düşünecek, ona göre yapacak.

Mesâcid, Beytullah'tır. Biz de onun ziyaretçisiyiz. Hakkın evine gelen ziyaretçi ne kadar edebe riayet ederse, o kadar çok feyz alır, o kadar müstefîd olur.

Mü'minlerin vasıflarını yine tekrar ediyoruz:

Mü'minler bir racül gibidir, bir kişi gibidir. Bütün mü'minler... Kaç yüz milyon müslüman var şarkta, garpta... Hepsi bir vücut gibidirler, ayrılıkları gayrılıkları yoktur. Şarktaki bir müslüman bir rahatsızlık hissederse, ona bütün Müslümanların iştirak etmesi, onun acısıyla acılanması lâzımdır.

Aynı zamanda mü'minler bir bina gibidir. Nasıl ki bu bina birçok taşlardan, demirlerden, şunlardan, bunlardan teşekkül etmiş meydana gelmişse; mü'minler de zaif, kavî, zengin, fakir, bilgin, cahil hepsi birdir. Hiçbirisinin birbirine karşı:

“—Ben senden daha üstünüm, ben senden daha iyiyim...” demeye hakkı yoktur.

Derse, cahilliğinin iktizâsıdır, icabıdır.

b. Cihad İçin At Beslemek

Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Dâvud. Hâkim ve Ziyâü'l-Makdîsî, Sehl ibn-i Hanzaliyye el-Ensârî RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الْمُنْفِقُ عَلَى الْخَيْلِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

كَبَّاسِطِ يَدِهِ بِالصَّدَقَةِ لَا يَقْبِضُهَا

(حم . د . ك . ض . عن ابن الحنظلية)

RE. 237/3 (*El-münfikü ale'l-hayli fî sebîli'llâhi, kebâsıtı yedihî bi's-sadakati lâ yakbiduhâ.*)

¹ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.179, no:17659; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.101, no:2455; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.94, no:5616; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6204; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.V, s.345, no:19873; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.208, no:6634; İbn-i Hibbân, *Sikât*, c.V, s.313, no:5003ib-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.485; Sehl ibn-i Hanzaliyye el-Ensârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.294, no:10561; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.197, no:24654.

(*El-münfiku fî sebîli'llâhi*) “Fî sebîlillah ata infak eden, (*kebâsıtı yedihî bi's-sadakati lâ yakbiduhâ*) elini sadaka hususunda açan gibidir.”

Bugünkü dersimiz, Allah yolunda hayvanlara bakmak.

Eskiden harpte en çok iş gören süvâri atları imiş, Onun için SAS Hazretleri bu atlara çok önem vermiştir. Çok hadis vardır bu atlar hakkında...

O zaman düzenli süvari orduları yok ki, ordular beslensin, atlar beslensin... Herkes kendi evinde kendi atını kendi besler, icab ettiği vakitte atına biner, düşmana karşı giderdi.

Onun için o ata bakmak, ona yem vermek, onun tımarını yapmak, onu koşuya alıştırmak, her Müslümanın bir vazifesi idi.

Onun için diyor ki: O ata bakarken, onun yemine, suyuna, tımarına yapılan masraflar... Belki bir hizmetkâr tutacaksınız, baktıracaksınız. Bunların hepsine masraf eden kimse, avcunu açıp hiç kapamadan insanlara sadaka veren adam gibidir. Hiç yummuyor avcunu, devamlı dağıtıyor. Bu dağıtan adamın sevabı neyse, bu atlara bakan insanın da sevabı öyledir.

Çünkü at icabında, derhal düşmana karşı çıkmak için hazır bir kuvvettir. Bugün ise bunun yerine motorlu vasıtalar kaim oldu. Bu motorlu vasıtalara yapılan masraflar da Allah rızası için yapılırsa, aynı şekilde sevap kazanmaya sebep olabilir. Yoksa öyle zevk için, saltanat için yaparsa, onlardan hiç istifade edemez.

Atlar da öyledir. Atı beslerken zevk için, kendi sefan sefâ için besliyorsan, hiç fayda olmaz. Yalnız Allah rızası için, “Harbe gittiğim zaman bununla ben cihad edeyim!” diye bakıyorsa; o zaman hiç avucunu kapamadan sadaka veren insan ne kadar sevap kazanıyorsa, o da öyle sevap kazanır.

c. Elbisedeki Meni Lekesi

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الْمَنِيُّ يُصِيبُ الثَّوْبَ بِمَنْزِلَةِ الْبُصَاقِ وَالْمُخَاطِ
وَإِنَّمَا يَكْفِيكَ أَنْ تَمْسَحَهُ بِخِرْقَةٍ وَبِإِذْخِرٍ

(الديلمى عن ابن عباس)

RE. 237/4 (*El-meniyyü yusîbü’s-sevbe bi-menzileti’l-busàkı ve’l-muhàtı, ve innemâ yekfîke en temsahahû bi-hırkatin ve bi-izhirin.*) (*El-meniyyü yusîbü’s-sevbe bi-menzileti’l-busàkı ve’l-muhàtı*) “Elbiseye isabet eden meni, tükürük ve sümük gibidir. (*Ve innemâ yekfîke en temsahahû bi-hırkatin ve bi-izhirin*) Onu bir bez veya izhir otu ile silmen kâfidir.”

² Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.124, no:1; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.IV, s..233, no:6698; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.349, no:26386; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.198, no:24656.

Mâlûm, menî denilen bir madde var, erkekten zuhur eder. Kadından da zuhur eder. Bu bazen uyku halinde de olur insanda, üstüne bulaşabilir. Üstüne bulaşan bu madde namaza mânidir. Bunu yıkayınca, elbiseniz ıslak olur, bhusus kış gününde giyemezsiniz. Öyleyse bunu kurutup oğalayınca dökülür. Döküldüğü vakitte temiz olur. Artık onunla namaz kılabilirsiniz.

Bu tabii, İslâmiyetin ilk devirlerinde bir kolaylık olmak üzere gösterilmiştir. Yoksa bugün el-hamdü lillâh çamaşırlarımız da bol, sularımız da boldur. Buna lüzum kalmaz.

d. Ensar ve Muhacirler Birbirinin Dostudurlar

Tayâlîsî, Ahmed ibn-i Hanbel, Ebû Ya'lâ, İbn-i Hibbân, Taberânî ve Ziyâü'l-Makdîsî, Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

المُهَاجِرُونَ وَالْأَنْصَارُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ

بَعْضٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالطُّلُقَاءُ مِنْ قُرَيْشٍ

³ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.363, no:19238; Taberânî. *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.II, s.343, no:2438; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.250, no:7260; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.283, no:1726; Tayâlîsî, *Müsned*, c.I, s.93, no:671; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.II, s.204, no:497; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.44, no:7007; Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.86, no:34106; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.199, ho:24559.

وَالْعُتَقَاءُ مِنْ ثَقِيفٍ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

(ط . حم . ع . حب . طب . ك . ض . عن جرير ؛ طب . عن ابن مسعود)

RE. 237/5 (*El-muhâcirûne ve'l-ensâru ba'duhüm evliyâü ba'dın fi'd-dünyâ ve'l-âhireti; ve't-tulekâü min kureyšın, ve'l-utekâü min sakîfin, ba'duhüm evliyâü ba'dın fi'd-dünyâ ve'l-âhireti.*)

(*El-muhâcirûne ve'l-ensâru ba'duhüm evliyâü ba'dın fi'd-dünyâ ve'l-âhireti*) “Muhacirin ve Ensar, dünya ve ahirette birbirlerinin velîleridir. (*Ve't-tulekâü min kureyšın*) Gayet güzel görüş, konuşma imkânı Kureyş'e verilmiş. (*Ve'l-utekâü min sakîfin*) Azadlılar da Sakîf denilen kabileye aittir. (*Ba'duhüm evliyâü ba'dın fi'd-dünyâ ve'l-âhireti*) Bunlar da dünya ve ahirette birbirlerinin velîleridir.”

Muhâcirûn diye, Mekke-i Mükerreme'den Medine-i Münevvere'ye hicret eden muhterem zevâta denir.

Mekke'de tabii düşman gâlip, orada yaşayamadılar. Peygamber SAS Efendimizle beraber Medine-i Münevvere'ye hicret ettiler. Bunlara *muhâcirûn* deniliyor.

Ensar da Medine-i Münevvere'nin yerli halkı. Mekke ile Medine'nin arası İstanbul'la Ankara arası kadar, o zaman 13 günlük bir mesafe...

Ama iki memleket halkı birbirleriyle öyle kaynaştılar ki, tarih böyle bir kardeşliği görmemiş, bir daha da görmeyecektir.

Ensar o muhâcirûnu bağırlarına öyle bastılar ki, “Ne isterseniz hepsi sizin emrinizde...” diye ellerindeki imkânları kardeşlerine arz ettiler.

Fakat onlar büyüklük gösterdiler;

“—Hepsi mübarek olsun size! Bize çarşının pazarın yolunu gösterin, biz orada iaşemizi temin ederiz.” dediler.

Böylece birbirleriyle kaynaştılar. Ensar ve muhâcirûn birbirlerinin dostları oldular. Öyle dostluk ki, tarih bir daha görmemiş, görmeyecek.

Bir de Efendimiz SAS, bir Mekkeli ile bir Medinelili kardeş yaptı. O kardeşliğin emsâli dünyada bir daha olmuş ve olacak değildir. Onlar birbirlerinin böylece dünyada da, ahirette de dostlarıdır. Sadece dünyada değil, ahiret gününde de birbirlerini himâye edecekler, muhafaza edecekler.

Kureyş kabilesi gayet güzel, kibar ve edip bir şekilde konuşurdu. Fesahat, belagat tînet itibari ile onlara verilmiştir.

Eski İstanbullular, cahilleri bile çok güzel konuşurlar. Okumamıştır ama veraset tarikiyle anasından, babasından, komşusundan intikal etmek suretiyle kelimeleri ezberlemiş, bellemiş, güzel konuşma yolunu bulmuştur.

“—Onun için bu tulakâ, fusahâ Kureyş’e aittir.” buyrulmuş.

Bu utekâ da Sakif denilen kavme aittir. Mekke fetholunduğu vakitte birtakım insanlar esir oldular. Bu esirler bilahare serbest bırakıldılar. Serbest bırakılanlar, Sakif kabilesindedirler. Bunlar da dünya ve âhirette birbirlerinin dostlarıdır.

Ama bizim dostluklar gibi değil ha...

Bizim dostluklar ya paraya dayanır, ya bir kuvvete dayanır. Yardım etme münasebetiyle o oradan dost olmuştur ama maksat dünyadır. Bu öyle değil, dünya ve âhirette birbirlerinin dostlarıdır.

e. Helâk Edici Şeyler

Şimdi bu ise mühlikât, tehlikeler. Şimdi biz tehlikeyi sorarsanız, “Tehlikeler nelerdir?” desek, herkes bir şey der.

Fakat Efendimiz SAS bak tehlike nedir diyor: Bezzâr ve Askerî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

المُهْلِكَاتُ ثَلَاثٌ إِعْجَابُ الْمَرْءِ بِنَفْسِهِ
وَشُحُّ مَطَاعٍ وَهَوَى مُتَّبِعٍ

(بر. والعسكري عن ابن عباس)

RE. 237/6 (*El-mühlikâtü selâsün: l’câbü’l-mer’i bi-nefsihî, ve şuhhun mutàun, ve heven müttebeun.*)

(*El-mühlikâtü selâsün*) “Helâk edici şeyler üçtür: (*İ’câbü’l-mer’i bi-nefsihî*) Kişinin kendini beğenmesi, (ve *şuhhun mutàun*) kendisine boyun eğilen cimrilik, (ve *heven müttebeun*) sahibini esir eden hevâ.”

Tehlike, insanı felakete sürükleyen şey üç tanedir:

1.En büyük tehlike insanın kendini beğenmesidir.

Gerek ilim cihetinden teveffuk etmiş üstün bir adam olmuş, gerek sanatçı cihetinden teveffuk etmiş, gerek servet cihetinden teveffuk etmiş emsali olmayan bir adam. Çok zengin, çok bilgin, çok güzel bir adam. Ha bunlar insana bir ücub denilen, kendini beğenme, herhangi bir cihetten kendini beğenme duygusunu getirir. Bazı fakir de de olur, garip de de olur, derviş de de olur kimde olursa olur.

Ha en büyük tehlike, insanın kendi nefsinin beğenmesidir.

Halbuki düşünürsek, şöyle kendimizi bir yoklarsak, en zayıf ve en âciz bir mahlukuz. Yani sinekten de karıncadan da âciz bir mahlukuz. Kendimizde bir güç var, işte gökte de uçuyoruz Ay’a da gidiyoruz ama acz itibarı ile

⁴ Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.499, no:3366; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.I, s.270, no:315; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.VI, s.244; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.273; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.90, no:1080; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.45, no:43866; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXII, s.202, no:24667.

çok aciz bir mahlukuz. Ne tarafa sürüklenirsek o tarafa gitmek mecburiyetinde kalan bir zuafâ tabakasıyız. Binâen aleyh insanın kendisini beğenmesi kadar tehlikeli korkunç bir şey yoktur.

Neden beğeniyorsun kendini? Kendinde olan varlıkların hepsi senin malın mıdır? Bunları sana hep Allah vermiştir.

Bir dükkân var bir mağaza var, içerisinde çok eşya var, mal var. Sen de oraya aylıkçı olarak girmişsin. Bu aylıkçı olarak girdiğin halde çok da para kazanıyorsun akşama kadar.

Ama sana ne? Sen aylığına alacaksın akşam. Aydan aya yahut haftalığına alacaksın yahut gündeliğini alacaksın. Sahibi kimse onundur. Binâen aleyh bu bizdeki kuvvetin, kudretin, varlığın, becerilerin bütün sahibi Allah'tır. Gökte de uçsak Allah veriyor onu. Yerin altında da gitsek, denizin altında da gitsek o iktidarı veren, o kuvveti veren hep Allah'tır. Onu kendine mal ettin miydi, yandın.

“—Bu Allah'ımın lütfu, bana vermiş, işte oluyor.” dersin ne âlâ. Yoksa:

“—Bu benim bilgimle, becerikliliğimle oluyor.” dersin yanar gider insan.

Onun için burada şöyle demiş:

Kendini kâmil görüyor, olgun görüyor evliyayım diyor, oldum diyor, artık kutbü'z-zamanım.” diyor, kendini böyle görüyor. İnsan doğduğu günden yahut buluğa erdiği günden son gününe kadar hep günahsız mı geçti ömrü dersin?

Mutlaka insanın gençliğinde, çocukluğunda, cahilliğinde birtakım fenalıklar yapmıştır, günahlar işlemiştir. Bunların hepsini unutmuştur da bugün tabii artık elinden bir şey gelmiyor. Eh bugün de ibadet taatle meşgul, ondan kendini beğeniyor, “Benden daha iyisi mi var? diyor. Büyük günahlarını, kusurlarını unutuyor.

Bu ucbun afatındandır ki, insanın tevfikine mânî olur. Bizim çocukluğumuzda okuduğumuz bir caminin duvarında:

أَلْعُجْبُ حِجَابُ التَّوْفِيقِ

(*El-ücbu hicâbü't-tevfîk*) diye bir levha vardı yazılı, o kafamızda kalmış. Yani, “İnsanın kendini beğenmesi, Cenâb-ı Hak’tan gelecek feyzi ilahiyeye mânidir.”

Yani cereyan gelmez lambaya. Cereyan lambaya gelmeyince nasıl kuru kalıbı kalır, insan da kuru kalıptan ibaret kalır işte. Çünkü cereyan gelmedikçe hiçbir hareket olmaz sende... Bütün hareketlerin nefsanidir.

Onun için nefsinin beğenmek, tevfiyat-ı ilahiyenin gelmesine mâni olan en büyük âmidir. En süratle helâke vesile olan da insanın kendisini beğenmesidir.

Onun için İsa AS demiş ki:

يَا مَعْشَرَ الْحَوَارِيِّينَ كَمْ مِنْ سِرَاجٍ أَطْفَأْتَهُ

الرِّيحُ وَكَمْ مِنْ عَابِدٍ أَفْسَدَهُ الْعُجْبُ

(*Yâ ma'şera'l-havariyyîn! Kem min sirâcin kad etfeethu'r-rîh? Ve kem min âbidin efsedehü'l-aceb?*)

Onun da talebeleri vardı ya, onlara *havârî* diyorlardı. O *havârî*lere hitap ederek diyor ki İsa AS:

(*Yâ ma'şera'l-havariyyîn*) “Ey havarîler topluluğu!”

(*Kem min sirâcin kad etfeethu'r-rîh*) “Bilir misiniz ne kadar aydınlıklar vardır ki, rüzgâr onları söndürmüştür?”

Tabii eski zamanda böyle bizim lambalarımız gibi muntazam lambalar yoktu. Fenerlerle, mumlarla aydınlanıyorlardı. Rüzgâr geldi mi, her taraftan girer içeriye, onu söndürürdü. Biliyorsunuz hepiniz.

(*Ve kem min âbidin efsedehü'l-aceb*) “Çok abidler vardır ki, ucub onların ibadetini ifsad etmiştir.”

Gece kalkar, sabaha kadar ibadet eder. Gündüzleri oruçlar tutar, tesbihler çeker, okur filan eder;

“—Oo daha benden iyisi mi var?” der. “Daha ne olacak, işte gece kılıyorum namaz, gündüzleri de böyle ibadet ediyorum. Hayr u hasenatım da ona göre. Eh benden daha iyisi kim olabilir? Cennete en önce girecek benim.” diyerek kurulmaya başlar.

İşte bu sirkenin balı ifsat ettiği gibi bütün amelleri ifsad eder, rüzgârın ışıkları söndürdüğü gibi söndürür.

Helâk edici şeylerden birisi bu; kendini beğenmek.

İkincisi, (*Ve şühhun mutâun*) Sıkılık, bahillik, vermesi lâzım olan yere vermemek.

Evela verilmesi gereken zekât, farzdır o. İkincisi zekâtın dışında insanın yaptığı hayırlar var ki, sünnettir. Nasıl ki namazdan evvel sünnet kılıyoruz, arkadan farz kılıyoruz Verilen hayırların bir kısmı zekâta sayılmaz, hayırdır o. Zekât hesapla verilir. O hesabın haricinde insanın yaptığı hayırlar vardır ki onlara sünnet derler.

Bir takımı da vardır ki müstehaptır. O da ayrıca bir şeydir. Mürüvvet diyorlar. Verir, hesap kitap bilmez. Fakat bu ne farzını yapıyor, namazı kılmadığı gibi bu zekâtı da vermiyor, ne de sünnet olan diğer hayırlarını yapmıyor, bana ne diyor.

İşte ikinci helak buradadır. Çünkü cemiyetlerin idame ve ikamesi, cemiyetlerin yaşaması bu vergiye bağlıdır. Bu vergiler dolayısıyla cemiyetler ayakta durabilir ve ilerler, genişler. E bunları yapamazsak, o cemiyet doğan çocuğun büyümediği gibi öyle olduğu yerde körelir kalır.

İnsan kendisine pekâla birçok yerlerde birçok fuzuli harcamalar yapıyor. Bunları hesap etmiyor da, başka bir ha yapacağı vakitte uzun uzun, ince ince hesaplar yapıyor. Ki bu (*şuhhun mutâun*) içine girer ki helakin birisi de bu oluyor.

Üçüncüsü, (*Ve heven müttebeun*) “Kendisine tâbî olunan arzu... Arzusuna göre hareket etmek.”,

Bu da çok önemli. Kendi arzusuna göre hareket ediyor ve arzusuna uyuyor. Bu arzusunun İslâm’a muvafık olup olmadığını hesaba katmıyor. “Bu benim hareketim İslâm’a muvafık mıdır, uygun mudur değil midir?” burayı hesap etmiyor.

Meselâ bugünkü sahiller, istediği gibi serbest yaşamanın yeri. Kimse bir şey demez. Fakat sor bakalım bir kere, İslâm’a uygun mudur bu hareket? Doğru mudur bu hareket?

Ona için nefesine hakim olabiliyorsan, ne mutlu sana. Hakim olamıyorsan, o gibi yerlerden uzak kalmak lazım!

Yalnız o değil de her şey de böyle. Her şeyde; evinde, yiyeceğinde, içeceğinde, giyeceğinde, konuşacağında, gittiğin yerde, oturduğun yerde, her yerdeki hareketini ölçmeye mecbursun! Ölçemezsen, ölçüsüz olan hareketler nasıl yanlışsa, senin hareketlerin de yanlıştır.

Binâen aleyh istediğine uymak olmaz. Çünkü İslâmiyet nefsin istediğine uymakla yaşamaz. İslâmiyet ancak Cenâb-ı Hakk’ın emirlerine, Peygamber SAS’in de sünen-i seniyesine uymak suretiyle yaşar. Bu ikisi yok mu, orada İslâmiyet de yok demektir.

Bak iyi dinleyin bunu!

f. Her Şey Allah'ın Takdiri İledir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الْمَوَازِينُ بِيَدِ اللَّهِ يَرْفَعُ قَوْمًا وَيَضَعُ قَوْمًا
وَقَلْبُ ابْنِ آدَمَ بَيْنَ إِصْبَعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ
الرَّحْمَنِ إِذَا شَاءَ أَزَاغَهُ وَإِذَا شَاءَ أَقَامَهُ

(ابن جرير و الديلمى عن سمرة ابن فاتك)

RE. 237/7 (*El-mevâzînü bi-yedi'llâhi, yerfeu kavmen ve yedau kavmen; ve kalbü'bni âdeme beyne isbeayni min esâbii'r-rahmâni, izâ şâe ezâgahû, ve izâ şâe ekâmehû.*)

(*El-mevâzînü bi-yedi'llâhi*) “Mizanlar Allah-u Teâlâ'nın elindedir. (*Yerfeu kavmen ve yedau kavmen*) Dilediği kavmi yükseltir, dilediği kavmi yere vurur. (*Ve kalbü'bni âdeme beyne isbeayni min esâbii'r-rahmâni*) Adem oğlunun kalbi de Rahmanın parmaklarından iki parmağı arasındadır. (*izâ şâe ezâgahû*) Dilediği zaman haktan kaydırır, (*ve izâ şâe ekâmehû*) dilerse hak üzere sabit kılar.”

⁵ Buhârî, *Târih-i Kebir*, c.IV, s.187, no:2429; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.403; İbn-i Kâni', *Mu'cemü's-Sahabe*, c.I, s.304, no:371; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.127; Semretü'bnü Fâtik el-Esdî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.233, no:1169; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.202, no:24668.

Takdîr-i Hüda vardır, Allah'ın takdiri. Bu Allah'ın takdiri Cenâb-ı Hakk'ın yed-i kudretindedir. Vaktiyle bunu takdir etmiştir, nasıl ettiyse... Bir kavmi yükseltir, bir kavmi yerin dibine batırır. Kimse karışamaz işine... Niçin bunu batırdın niçin bunu çıkardın demeye kimsenin hakkı yoktur.

Bu kavimlerde böyle olduğu gibi, insanlarda bir kalp var ya, bu et değil ama. Kalp denildiği vakitte bu bizim içerideki makinemiz değil. Bu makineye de tasarrufu olan bir varlık var. O varlığın adına kalp diyorlar.

O kalp, Cenâb-ı Hakk'ın iki parmağı arasındadır. İki parmağı demek, iki tecellisi arasındadır. Birisi celâl birisi, de cemâl... İki tasarrufunun arasındadır. İsteddiği zaman da celâli ile bakar, istediği zamanda da cemâli ile bakar. Celâli ile baktığı vakitte harap olur insanlar. Cemâli ile baktığı vakitte de rahatlıklara kavuşur insanlar.

Binâen aleyh, herkesin de yani kendi iradesi Allah'ın elindedir. Senin iraden Allah-u Teâlâ'nın iradesine bağlıdır. Binâen aleyh, sen kendi kendine bunları ben yapıyorum dersen, çok büyük hata edersin. Çünkü santraldan cereyan gelmedikçe bu lamba yanmaz. Lambanın cereyan gelmeyince yanmadığı gibi, kalbe de Allah'tan varidat gelmedikçe, o kalbin sahibi de insandan başka her şeye benzer.

g. Günahlar Musîbettir

Beyhakî ve Deylemî, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

أَلْمَوْتُ غَنِيمَةٌ وَالْمَعْصِيَةُ مُصِيبَةٌ وَالْفَقْرُ
رَاحَةٌ وَالْغِنَى عُقُوبَةٌ وَالْعَقْلُ هَدِيَّةٌ مِنَ اللَّهِ
وَالْجَهْلُ ضَلَالَةٌ وَالظُّلْمُ نَدَامَةٌ وَالطَّاعَةُ قُرَّةُ الْعَيْنِ
وَالْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ النَّجَاةُ مِنَ النَّارِ
وَالضَّحِكُ هَلَاكُ الْبَدَنِ وَالتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ
لَا ذَنْبَ لَهُ

(هـب . وضعفه و الديلمى عن عائشة)

RE. 237/8 (El-mevtü ganîmetün, ve'l-
ma'siyetü musîbetün, ve'l- fakru râhatün
fi'd-dünyâ, ve'l-gınâ ukûbetün, ve'l-aklu
hedyetün mina'llâhi, ve'l-cehlü dalâletün,
ve'z-zulmü nedâmetün, ve't-tâatü kurretü'l-
ayni, ve'l-bükâi min haşyeti'llâhi, en-necâtü
mine'n-nâri, ve'd-dahkü helâkü'l-bedeni,
ve't-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû.)

⁶ Beyhakî, Şuabü'l-İman, c.V, s.388, no:7040; Ebû Nuaym, Ahbâr-ı İsfahan, c.III, s.322, no:843; Deylemî, Müsnedü'l-Firdevs, c.IV, s.238, no:6714; Hz. Aişe RA'dan.

(*El-mevtü ganîmetün*) ‘Her müslümana ölüm ganimettir. (*Ve’l- ma’siyetü musîbetün*) Ma’siyet musibettir. (*Ve’l-fakru râhatün*) Yoksulluk da rahatlıktır. Ahiretçe hesabı yoktur, dünyada ise galesi yoktur. (*Ve’l-gınâ ukûbetün*) Zenginlik ukubettir. (*Ve’l-aklu hediyeün mina’llahi*) Akıl Allah’tan bir hediyedir. (*Ve’l-cehlü dalâletün*) Cehalet dalalet, (*ve’z-zulmü nedâmetün*) zulüm nedamet, (*ve’t-tâatü kurretü’l-ayni*) taat gözbebeğidir. (*Ve’l-bükâi min haşyeti’llâhi, en-necâtü mine’n-nâri*) Allah korkusundan ağlamak ateşten kurtuluştur. (*Ve’d-dahkü helâkü’l-bedeni*) Gülmek bedenin helâkidir, (*ve’t-tâibü mine’z-zenbi kemen lâ zenbe lehû*) günahattan tövbe eden hiç günahsız gibidir.”

Şu ölüm var ya, hepimizin başına gelecek. Allah cümlemize hayırlısıyla ihsan buyursun. Günahlarımızı affetsin ve hüsn ü hatimeler nasib-i müyesser buyursun...

Bunun yani ölümün gelmesi ganimettir. Çünkü burada 100 sene de yaşasan, 200 sene de yaşasan, (*Lâ râhate fi’d-dünyâ*) Dünyada rahat olmadığı gibi günahattan da kendini kurtarmanın imkânı yoktur. Böyle bir yer.

Binâen aleyh ma’siyet, içte ve dışta hatalar, kusurlar, günahlar...

Bazen bakarsın ki, “Ben hiç günah işlemeyen birisiyim. Günahlar mâlum, bunu yapmıyorum, bunu yapmıyorum, bunu da yapmıyorum.” dersin. Ama içerisinde bazı kuruntular vardır ki, onlar da ma’siyetten ibarettir.

O kuruntuları da Allah istemez. Çünkü gönül âleminin Allah-u Teâlâ'nın zikri ile meşgul olması gerekir. Onu yapamıyor, boş şeylerle vaktini kaybediyor, öldürüyor. Bu da ayrıca bir ma'siyettir. Bu da bir musibettir.

Ma'siyet aynı zamanda musibettir. Musibetlerin tabi çeşidi oluyor. Çeşidi oluyor, bazısı insanları yataklara düşürür, doktorların ellerinde inletir, hastane köşelerinde inletir. İşte bazen sakatlıklar olur, şöyle olur böyle olur, bunların hepsi musibettir

En büyük musibet, gafletle vaktini geçirmektir. Musibetin en büyüğü gafletle vaktini kaybetmektir.

Bugün Hilal Mecmuası'nı yollamışlar da, şöyle bir bakıvereyim dedim başına... Baştan Âl-i İmrân'ın tercümesine gitmiş. Bunu yaparken izahat de vermiş. Bir ömür var ya diyor. Ömür var, fakat bu ömrü diyor acaba nereye harcayalım? Dünyaya mı harcayalım yoksa ölümden sonraki âhiret için mi harcayalım? diye bir sual de koymuş oraya.

Şimdi bir ömür var fakat bu ömrü nasıl yapacağız? Önümüzde dünyanın 1001 çeşit zorlukları, ihtiyaçları karşımızda. Bunları hep yenmek mecburiyetindeyiz.

“—E ömrü burada bununla mı kaybedelim?”

Bunları yeneceğiz diye uğraşırken uğraşırken bir gün Azrail AS gelir, “Yeter artık, haydi gideceğiz!” der.

Ne oldu? Hepsi muattal kaldı.

Binâen aleyh bu ömrü, öldükten sonraki âhîret gününe harcamak için insan müteyakkız olmalı. Onun için gününü dörde bölmek mecburiyetinde insan... Bir kısmını dünyasına harcayacak, bir kısmını âhîret işlerine harcayacak, bir kısmını ibadetine harcayacak, bir kısmını da istirahatine harcayacak. Bunları yapmaz da sırf dünyasıyla vaktini geçirirse, elbette büyük zararlara düşmüş olur.

Onun için ma'siyet musibettir. Ma'siyetin en fenası da insanın gafletidir. Allah'tan uzak oluşu, ibâdât u tâatten de mahrum oluşudur. En büyük, en büyük musibet!

(*Ve'l-fakru râhatün*) “Yoksulluk da rahatlıktır. Ahiretçe hesabı yoktur, dünyada ise gailisi yoktur. (*Ve'l-gınâ ukûbetün*) Zenginlik ukubettir.”

Fakirlik dünyada rahatlıktır demiş. Buna ne diyeceksiniz, inanmamazlık olmaz da... Biz de hep zenginlikte arıyoruz rahatı. Efendimiz de demiş ki;

“—Rahat fakirliktedir.”

Biz de diyor ki:

“—Hayır, zenginliktedir o.”

Çünkü, zengin olursak apartmanımız olacak, gelirlerimiz olacak, uşaklarımız hizmetkarlarımız olacak. Kapımızda arabamız olacak, emrimize âmâde olacak. E bununla fakirlik bir olur mu ya şimdi, ne diyeceksiniz bu işe?

Fakirin kalbi müsterih, Allah'a zikre vakit buluyor, ibâdât ü tâate vakit buluyor. Cenâb-ı Peygamber de varlıkların hiçbirisine iltifat etmedi.

Böyle her fakir değil tabii. Bu Allah'a muhtaç olan bir fakir. Yoksa öteki dünyasını da bilmeyen, âhiretini de bilmeyen fakirler, onlar ayrı.

Fakirlik aynı zamanda çok zordur. Peygamber Efendimiz SAS bir hadîs-i şerifinde buyurmuş ki:⁷

كَادَ الْفَقْرُ أَنْ يَكُونَ كُفْرًا

(هـب . حل . عن أنس)

(*Kâde'l-fakru en yekûne küfran*) “Fakirlik neredeyse küfür olacaktı.”

Fakirlik insanı küfre sevk edebilir, küfre kadar götürebilen bir derttir. “Ateşten gömlektir.” demişler, “Demirden leblebidir.” demişler. Herkes tahammül edip yapamaz. Fakat aynı zamanda da çok rahatlığı vardır. Çünkü ahirette uzun boylu hesabı yoktur.

⁷ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.267, no:6612; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.342, no:586; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IV, s.237, no:1094; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.320, no:1979; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.237; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.53; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Dua*, c.I, s.320, no:1048; Ukaylî, *Duafâ*, c.VIII, s.319, no:1978; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.492, no:16682; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XV, s.242, no:15418.

Zenginlik de ukubettir.

“—Canım bu kadar rahatlığın içerisinde nasıl ukubet olur zenginlik?”

Çünkü ahirette hesabı büyük.

“—Kazancı kazanırken nasıl kazandın, nasıl harcadın?”

Hepsinin hesabı ayrı ayrı. Bu dört sorgudan kendisini cevap veremedikçe kurtaramayacak insan. Olduğu yerde saplanıp kalacak. Dört şeyin sorgusunun cevabını verecek ondan sonra oradan kendisine izin verilecek. Bunlardan birisi de;

“—Bu parayı nereden kazandın, nereye harcadın?”

“—Ömrünü nasıl harcadın?”

Bunların hesabı kolay bir şey değildir tabi.

Bir aklımız var ya, hepimizde... O da Allah'tan bir hediyedir.

Şimdi bazı dinsiz mi diyeceksiniz, imansız mı diyeceksiniz, ne dersiniz deyin. Diyorlar ki:

“—Allah'ı görüyor musun sen?”

“—Yok...”

“—E görmediğine niye inanıyorsun?” diyor,

Birisi bir köye gitmiş de;

“—Şu camiyi görüyor musunuz?” demiş.

“—Görüyoruz.” demişler.

Demek ki var.

“—E Allah’ı görüyor musunuz?” demiş.

Şaşırmış köylü, ne bilecek, âciz kalmış. Ama bir ihtiyar çıkmış demiş;

“—Efendi, dur dur, ben onu sana söyleyeceğim.” demiş.

“—Senin aklın var mı?” demiş.

“—Var ya!..”

“—Nerede göster bakayım, ben görmüyorum ki senin aklını?” demiş. “Göster, senin aklın nerede, göreyim ben?”

“—İşte yaptığım işlerden belli canım. Akıllıca iş yapıyorsam akıllıyım, akıllıca iş yapamıyorsam akılsızım demektir.!

“—E senin aklın senin yaptığın işten belli de, bu varlıkların sahibi olan Allah bu kadar kâinatı gözün görmüyor mu senin? Kör müsün sen, şu varlıklara bak bakalım bir!” demiş.

Ben sana desem ki;

Şu cami kendisinden olmuştur. Eskiden bir rüzgarlar olmuş, fırtınalar gelmiş, seller gelmiş. Buraya çamurlar yığılmış, işte rüzgarlar gelmiş delik delmiş, içerisini de insanlar boşaltıvermiş, olmuş bir cami... Yahut buna benzer bir şeyler dese insan inanacak kimseyi bulabilir misiniz?

Ufacık bir cami işte. Bir ev, üstünde oturduğunuz bir halı. Bunu desek ki işte koyunların üstünden yünler kırılmıştır, gelmiştir, böyle bitişmiş de olmuş. İnanan olur mu canım?

Başımızdaki takkeye bile inanmaz kimse ki bu böyledir! Ya bu kadar varlık var kâinatta, yerinde, göğünde hesabı yok. Bunların hiç sahibi olmasın olur mu canım?

Kim ne derse desin, Allah'ın verdiği bu akılla insan anlar ki bu varlıkların bir sahibi var yahu. Bu hesapsız olmaz o iş. Bak şu Ay'daki Güneş'teki hesaba bak. Saniye şaşmadan senelerden beri böyle vazifelerine devam edip geliyorlar.

Bunların kendi elinde ne var ki?

Bunları sevk eden bir kudret var. Sen ona tabiat kanunu filan deyip aldatma kendini. Allah'ın kanunudur bu.

Onun için, bu akıl Allah-u Teâlâ'dan kullarına bir hediyedir.

İhsan-ı ilahi... O olmasa hepimiz tımarhanelik oluruz. Hiçbir işe yaramayız; birbirimizi boğarız, birbirimizi yeriz. Bütün bu fenalıklar da bu aklın olmayışından ileri geliyor.

Bu akıl sen zannetme ki bir tanedir. Akl-ı maaş, akl-ı mead diye ikiye ayırmışlar onu. Mesela göğe gitmek, tayyare yapmak, balon yapmak, otomobil yapmak, vapur yapmak, tank yapmak... bunlar dünyaya ait akıldır. Bu akıl akıldır ama sinek de de var bu akıl. O hiç göremediğimiz mikrop da da var bu akıl. Görmüyor musun, derhal neslini çoğaltmak için girdiği yerde faaliyete başlıyor. Her mahlûkun kendisine göre bu dünyaya ait bir akıldır.

Cenâb-ı Hak onu yaşaması için herkese vermiş. Her yarattığına vermiş yani. Rabbü'l-âlemîn'dir çünkü. Her yarattığına onu vermiş ki, dünyada nasıl yaşayacağım, nasıl idame-i hayat edeceğim; o bilgi tabiat itibariyle insanlara verilmiştir. Bunun kıymeti yok. Asıl akıl ahireti ve Allah'ı bilebilmek ve bulabilmek içindir.

Onun içindir ki Âdem AS yaratıldığı vakitte sormuş Cenâb-ı Hak:

“—Aklı mı vereyim sana, imanı mı vereyim?” demiş.

Âdem AS düşünmüş düşünmüş;

“—Aklı ver yâ Rabbi!” demiş.

Bak şimdi imanla aklı soruyor, hangisini istersin diyor, Âdem AS, “Aklı ver yâ Rabbi!” diyor.

Aklı deyince, iman akla takılmış, “Akıl neredeyse ben de oradayım!” demiş. İman akılla beraberdir, akıl yoksa iman da yoktur.

Akıl imanla beraber olmakla beraber cehil de dalâlettir.”

Cehil nedir? Allah'ı bilmemek. Cahillik Allah'ı bilmemek. Bu varlığa bakıyorsun, bu saltanatın sahibine Allah diyemiyorsun, *Lâ ilâhe illa'llah* diyemiyorsun. İşte bu cahilliktir.

Görüyorsun bakıyorsun, nâmütenahî... Şöyle bir yaprak gösterdiler bize, 25.000 tane delik varmış yaprağın içerisinde, şu kadarcık yaprağın içinde... Aklım ermedi ama nebatçılar söylüyor.

“—E kimin kudreti bu?”

Allah-u Teâlâ'nın kudreti...

Onun için cehalet dalâletten ibarettir.

“—Ama gökte uçuyor?”

Nerede uçarsa uçsun, sinekler de uçuyor.

Sinekler de uçuyor gökte, sineğin şimdi efdal olması mı lazım?

Her nerede olursa olsun zulüm, eziyet, işkence, hakka tecavüz, insanların hakkına tecavüz. Bu hakka tecavüzler, hukuka tecavüzler zulümden ibarettir ki netice itibariyle nedamettir, pişmanlıktır, felâkettir.

“—İbadet, tâat, namaz, hayr u hasenat, doğruluk, istikâmet bunlar da gözümün bebeğidir.” buyurmuş SAS Efendimiz.

Allah korkusundan ağlamak...

Bakıyor yaptığı işlere, ooo hep uygunsuz. Bir türlü insanlık merhalelerine geçememiş. “Ne olacak, yaş kemale geldi, hâlâ böyle hayvan gibi yaşayacak mıyım ben?” diyor. İçine bir sızı geliyor başlıyor ağlamaya... Havf-ı ilahi, haşyet-i ilahi kendisini istila ediyor, ağlıyor artık.

İşte bu ağlamalar, Cehennemden kurtulmaya sebep olur. Bak ne kadar güzel diyor:

“—Cehennemin ateşini hiçbir şey söndüremez. Dünyanın denizlerini de oraya sevk etseniz cehennemin ateşini söndüremezsiniz. Onun ateşini söndürecek mü'minlerin gözlerinden akan gözyaşıdır.”

Onun için mümkün mertebe insan ağlamaya alışmalıdır. Ağlayamasan da ağlar gibi olmalıdır insan. Bazı insanlar ağlar gibi öyle yapar da;

“—Şu adam, ne gösterişçi adam! Bak, içinden gelmediği halde yalancılıktan ağlıyor.” derler.

Sen de ağla yalancılıktan zararı yok. O yalancılıktan ağlarken sahiden de ağlarsın sonra artık.

Gülmek bedeninin felaketidir. E ağlayamıyor ama gülmesini biliyor. İki de bir haha haha diyor gülüyor.

Efendimiz SAS ömrü hayatında hiç gülmemiştir. Tebessüm buyurmuşlardır, tebessüm. Hoşuna giden bir şeye tebessüm ediyor. Fakat gülmek, böyle haha diyerek gülmek insana da yakışmaz, müslümana da hiç yakışmaz.

Bu gülme bedeninin de helâkidir.

Oraya aklım ermez nasıl helâk oluyor beden. İnsan diyorlar ki serbest oluyor, gülüyor, şen adam yani. Şen adam, gülüşü çok. Şen olunca hayatı da muntazam olacak, rahat olacak.

Ama helâkü'l-bedeni diyor Efendimiz. O gülmeler netice itibariyle bedene helâk getirir. Yani düşüncesiz bir adam demek.

(Ve't-tâibü mine'z-zenbi kemen lâ zenbe lehû) “Hatadan salim olmadığımız için daima tevbe-i istiğfara devam etmemiz lazımdır ki, bu tevbeler devam ettiği müddetçe hiç günah işlememiş gibi olur. Tevbe eden hiç günahı işlememiş gibidir.

h. Ölüm Müslümana Kefarettir

Ebû Nuaym, Beyhakî, Hatîb-i Bağdâdî ve İbn-i Asâkir, Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

الْمَوْتُ كَفَّارَةٌ لِكُلِّ مُسْلِمٍ

(حل. هب. خط. كر. عن أنس؛ وصحه ابن العربي)

RE. 23719 (*El-mevtü keffâretün li-küllî müslimin.*) “Ölüm her müslümana kefarettir.”

İnsanlara ölümden evvel bir hal geliyor ya, ölüme gidiyor artık, *sekerâtü'l-mevt* diyorlar ona... Kendinden geçiyor, nefesleri değişiyor, yüzünün rengi değişiyor, gözler kayboluyor, burun eğiliyor bükülüyor. O hal geldi mi, ıstıraplar da ona göre oluyor vücutta... O sıkıntı, o meşakkat, o zorluk bütün müslümanlar için kefarettir.

Bu da Allah-u Teâlâ'nın ayrı bir rahmeti bizlere... Onun için buyurmuşlar ki:

⁸ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.171, no:9886; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.133, no:171; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.IX, s.235, no:1823; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.239, no:6717; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.347, no:268; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.LI, s.120; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.III, s.121; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.548, no:42122; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.203, no:24672.

i. Ölüm Mü'minin Armağandır

Dâra Kutnî, Câbir ibn-i Abdullah RA'dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

الْمَوْتُ تُحْفَةٌ الْمُؤْمِنِ وَالذِّرْهَمُ وَالذِّينَارُ

رَبِيعُ الْمُنَافِقِ وَهُمَا زَادَهُ إِلَى النَّارِ

(قط . عن جابر)

RE. 237/10 (*El-mevtü tuhfetü'l-mü'mini, ve'd-dirhemü ve'd-dînâru rebîu'l-münâfikı, ve hümâ zâdehû ile'n-nâr.*)

(*El-mevtü tuhfetü'l-mü'mini*) “Ölüm mü'minin armağanı, (*ve'd-dirhemü ve'd-dînâru rebîu'l-münâfikı*) altın ve gümüş ise münafıkın baharıdır. (*Ve hümâ zâdehû ile'n-nâr*) Paralar onu Cehenneme sürükler.”

Mü'minin en büyük hediyesi ölümdür. Onun için sıkıntı ile ölmek makbuldür. O ansızın ölüm, sekte-i kalp diyorlar, makbul değildir. Ancak şunlar için makbuldür ki, adam günahsız adam, hazırlıklı adam. Vasiyetnamesini yazmış, her şeyi hazır, kimseye bir alacağı vereceği yok.

⁹ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.238, no:6715; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.551, no:42138; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.202, no:24669.

Ölüm nerede gelirse gelsin hazırım diyor. Bir kelime-i şهادet borcum var diyor, onu da yapıveriyor. Onun için iyidir.

İbrâhim AS da sekte-i kalpten gitmiştir. Onun mevti de öyledir.

Binâen aleyh, iyi insanlar için ölüm, sekerat-ı mevt, o da ayrı bir devlettir. Etrafına sıkıntı vermez, rahatsızlık vermez, güzel güzel çekilir gider. Ama bir de ızdıraplar vardır ki çok acıdır; aylarca yatar, senelerce yatanlar vardır. Etrafındakiler bıkmıştır artık, “Ölse de kurtulsak!” derler. O da Allah’ın imtihanı, o da ayrı bir âfet.

Dinar u dirhem yani para münafıkların bayramıdır, baharıdır, istedikleri şeydir.

Rebî, bahar demektir. İlkbahar mevsiminde ne kadar güzellikler vardır, ağaçlar çiçek açar, yeşillikler olur. Münafık için de para böyledir.

Para böyledir ama o paralar onu cehenneme sürükler.

Niçin?

Hayra veremez bir, şerlere harcar iki, kötü günahlara harcar üç... Günahları kazanır onunla, çalım satar onunla, her şey yapar onunla... O da bilahare onu cehenneme sürükler.

Binâen aleyh paranın suçu kabahati yok tabii. Para bir madenden yahut kâğıttan ibaret bir şey. Onu kullananda iş. Onu hayra harcarsan hayırları kazanırsın, şerre harcarsan şerleri kazanırsın.

Onun için münafıkı koydu. Münafıkın imanı yalancıktan iman. Yalancı imanı olan kimseleri o paraları cehenneme sürükler, farkına da varmaz.

Mü'min için öyle değildir, mü'minin parası devleti, saadetidir. Onunla hayırlar kazanır, birçok sevaplar kazanır, cenneti de kazanır.

Onun için cennete girmek için dört kişi gelmişler: Şehid gelmiş, gazi gelmiş, alim gelmiş, bir de cömert gelmiş.

Şehid demiş ki:

“—Ben şehidim, durun cennete önce ben gireceğim!”

Öteki gazi;

“—Önce ben gireceğim.” demiş.

Alim demiş;

“—Önce ben gireceğim.”

Cömert demiş;

“—Önce ben gireceğim.” demiş.

Oradan bir melek gelmiş:

“—Nedir davanız? demiş.

Şehid demiş ki:

“—Ben Allah yolunda canımı verdim yahu. Benden daha iyisi mi olacak? Binâen aleyh hak benim, cennete önce ben gireceğim.” demiş.

Melek sormuş:

“—Peki!” demiş, “Sen dini, imanı, cenneti nereden öğrendin?” demiş.

“–Hocalar söyledi yahu?”

“–O zaman hocanın önüne geçme, dur. Geriye çekil!” demiş. Hoca efendiye demiş ki:

“–Ne istiyorsun?”

“–E işte bu kadar ilim tahsil ettim. Benim hakkım cennete girmek. Bak bu kadar insanların hayrına vesile oldum.” demiş.

“–Sen ilmi ne ile kazandın?” demiş.

“–Cömertlerin hayırları ile kazandım.” demiş.

“–Öyleyse onların hakkına tecavüz etme. Mademki o cömertlerin sayesinde sen bu ilmi öğrendin, sen de onların önüne geçme!” demiş.

Cömert kazanmış önceliği...

Onun için cömertlik sayesinde imanlıları cennete girmeye vesile olur. Bir hikayedir ama yerindedir.

Münafık için de paralar, imansızlığı dolayısıyla cehenneme girmesine vesile olur. Buna iyi dikkat edin!

j. Feryad ü Figan'ın Ölüye Zararı

Ahmed ibn-i Hanbel, Buhârî, Müslim, Neseî ve İbn-i Mâce, Hz. Ömer RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁰

الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ

(حم.خ.م.ن.ه.ه. عن عمر؛ حم.ع. والرويانى ض. عن سمره)

RE. 237/11 (*El-meyyitü yuazzebü fî kabrihî bi-mâ nîha aleyhi.*) “Ölü kendi üzerine feryad ü figan edilerek ağlanılmakla kabirde azab görür.”

Ölüm hepimize gelecek. Evdeki çoluk çocuklarımız, ailelerimiz bağışmaya başlayacaklar;

“—Ah babacağım, vah anacağım, vah dedecağım!” bağıyorlar, feryad u figan ediyorlar, üstlerini başlarını yırtıyorlar.

Bazı böyle çirkin hadiseler görüle gelmektedir. Yani bunlar insanların cahilliği dolayısıyla bu feryad u figan bir vazife sayıyor.

Ağlamazsa, böyle feryad u figan etmezse;

“—Ne katı kalpli adammış bak! Anası babası öldü de hiçbir kere bağırup çağırmadı bile!” demesinler diyerek çeşitli böyle üstlerini başlarını yırtmak suretiyle feryad u figan ederler.

Bu meyyitin azab olmasına vesile olur. Çünkü meyyit vazifesini yapmamıştır. Meyyit sağlığında iken çoluk çocuğuna sırası geldikçe diyecek ki:

¹⁰ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.38, no:1210; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.494, no:1537; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.395, o:1830; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.50, no: 354; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.608, no:1980; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.144, no:156; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.389, no:12223; Hz. Ömer RA'dan.

“—Evlâdım ölüm haktır, Allah’ın emridir. İcabında siz gidersiniz ben kalırım, ben giderim siz kalırsınız. Binâen aleyh bizim arkamızdan sakın feryad u figan etmeyeceksiniz ha! Elinizden gelirse okuyunuz ruhumuza, hayırlar yapınız ruhumuza bizi memnun edersiniz. Yok feryad u figan ederseniz hakkımızı helal etmeyiz size!” diye onları bir de korkutacaksınız.

Bu vazifeyi yapmazsan, öldükten sonra bunlar da bağırır çağırırlarsa bunun cezası olarak o ölüye ceza yapılır. Onunla cezalacak.

Onun için daima bu gibi nasihatleri hem vasiyetnameye yazmalı hem de sırası geldikçe gerek sofralarda, gerek muhabbetlerde ara sıra bunları böyle lisanen tekrar etmelidir.

Bakınız bunu daha bir açık söylüyor:

k. Arkasından Feryad Etmek Ölüyü Azaplandırır

Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Mâce ve Taberânî, Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

الْمَيِّتُ يُعَذَّبُ بِبُكَاءِ الْحَيِّ إِذَا قَالُوا
وَأَعْضُدَاهُ وَأَكاسِيَاهُ وَأَناصِرَاهُ وَأَجَبَلَاهُ
وَنَحْوَ هَذَا يُتَعَتَعُ وَيُقَالُ أَنْتَ كَذَلِكَ
أَنْتَ كَذَلِكَ

(حم . ه . طب . عن أبي موسى)

RE. 237/12 (*El-meyyitü yuazzebü bi-bükâi-l-hayyi izâ kâlû: Vâ adudâhu, vâ kâsibâhu, vâ nâsirâhu, vâ cebelâhu, ve nahve hâzâ yeta'tau, ve yukâlû: Ente kezâlike, ente kezâlike.*)

Bunlar gibi birçok şeyleri söylüyorlardır.

(*El-meyyitü yuazzebü*) “Meyyit, ölü azaplanıyor, rahatsız oluyor, mütezzî oluyor, (*bi-bükâi-l-hayyi*) Arkasından dirilerin ağlamasından dolayı.”

Arkasından ağlayanlar ister kendisine ait evlâdı olsun, gerek başkaları ait olsun, bunlardan dolayı muazzep olur. Ne gibi?

(*Izâ kâlû: Vâ adudâh*) “Ah, benim babam gitti, (*vâ kesebâhu*) artık bundan sonra bize kim bakacak, bize kim getirecek. (*Vâ nâsirâhu*) Vay bize kim yardım edecek, (*vâ cebelâhu*) vay bizi kim evinde barındıracak?” gibi böyle sıralar.

Bunların hiçbirisi caiz değil. Çünkü biliyorsunuz ki hepimizin gözünün önünde... Babalar ölüyor çocukları yetim kalıyor fakat herkesten daha iyi yetişiyorlar. Etraftan yardım görüyorlar, Allah-u Teâlâ kalpleri çeviriyor bir şeyler yapıyor. Onlar da yetişip çıkıyorlar ortaya. Binâen aleyh bağırmaya çağırmaya hiç de lüzum yok.

¹¹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.75, no:1583; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.414, no:19731; Hâkim, *Müstedrek*, c.II, s.511, no:3755; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Bir melek de oradan diyor ki:

(*Ente kezâlike, ente kezâlike*) “Sen de öleceksin, bağırma! Sen de öleceksin, yarın bunun hâli senin başına da gelecek. Hiç boşu boşuna ne feryat ediyorsun?” diyor.

Bakın bunlar ayrı ayrı hadisler, ayrı ayrı raviler tarafından zikredilmiş. Peygamber SAS Efendimiz yine buyurmuşlar ki:¹²

الْمَيِّتُ يُنْضَحُ عَلَيْهِ الْحَمِيمُ بِبُكَاءِ الْحَيِّ

(البزار عن أبي بكر)

RE. 237/13 (*El-meyyitü yündahu aleyhi'l-hamîmü bi-bükâi'l-hayyi.*) “Birin feryad etmesi ile, ölünün üzerine kaynar sular dökülür.”

Hamîm, hamamdan. Hani bizim kaynarca hamamlarının, hamam deyişlerinin sebebi kaynar sular vardır. Kudretten geliyorlar ya o kaynar sular. O kaynar sular bazen 80 derecede, 90 derecede, 100 derecede olanları vardır. İnsan içine tahammül edip de giremez.

İşte bu *hamîm* olan kaynar sular, vaktiyle evlatlarına nasihat etmediğinden dolayı, o meyyitin üzerine dökülecek. Nasihat etmediğinden dolayı, onlara bunun lüzumunu bildirmediğinden dolayı, onlar feryad ettikçe azab görecek.

¹² Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.I, s.47, no:27; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.14, no:64; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.105, no:4037; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.612, no:42433: *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXII, s.207, no:24684.

m. Öldükten Sonra Dirilme

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹³

الْمَيِّتُ يُبْعَثُ فِي ثِيَابِهِ الَّتِي يَمُوتُ فِيهَا

(د . حب . ك . ض . عن أبي سعيد)

RE. 237/14 (*El-meyyitü'yüb'asü fîsiyâbihi>lletî yemûtü fîhâ.*) “Ölü, içinde öldüğü elbise ile ba’s olunur.”

Kıyamette ba’s olunacağız ya. Yeniden dünyaya çıkacağız, hayata kavuşacağız. İkinci bir hayat diyorlar ona; (*Ve'l-ba'sü ba'de'l-mevti hakkun.*) “Öldükten sonra yeniden dirilmek haktır.”

Bu üzerinde çok incelikle durulması lâzım olan bir şey. *Lâ ilâhe illa'llah* demesi kolay. Fakat öldükten sonra dirilecek deyince akıllar bayağı bir duraklıyor bazen;

“—Nasıl oluyor yahu?” diyor, “Ben orada çürüyeceğim, toz olacağım. Orası sürülecek tarla olacak, şu olacak bu olacak. Sonra ben nasıl olacağım da yine dirileceğim?” diyor, kudret-i ilahiyede şüpheyeye düşüyor.

¹³ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.372, no:2707; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.490, no:1260; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.384, no:6395; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.307, no:7316; Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.430, no:6203; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.241, no:6723; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.396; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Canım senin ana rahminden Őu dũnyaya geliŐin nasıl oldu, hiç bunu tetkik etmiyor musun? Bu kuvvetin sahibi olan Allah-u Celle ve A'lâ'ya güç müdür ki yok olan bir Şeyi bir daha yapamasın?

Bugũn bir tayyare dũŐüyor, bir vapur, bir zırhlı gemi batıyor. Fakat daha âlâsını insan yeniden yapabiliyor da, Allah-u Celle ve A'lâ'ya onu tekrar yapmak güç müdür yahu?

Őu hayatı bize bahŐeden, Őu varlıkları bize bahŐeden, yoktan var eden Allah-e Teâlâ'ya neden güç olsun?

Onun için ölümden sonraki hayata imanı güzel yapmak lazım. Orada muhakkak dirileceğiz. Meyyit ölmüş, çürümüş, toprak olmuş olsa da tekrar dirilecek.

Geldi adam, kemiği getirmiş, çürümüş bir kemiği böyle sıkıyor, toz halinde döküyor,

“–Bu mu dirilecek? Bu toz olan mı dirilecek?” diyor, inanamıyor gâvur.

Bunu Yasin'de de okuyoruz ya:

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ

(يس: ٧٦)

(Kul yuhyîhe'llezî enŐeehâ evvele merreh)
“Ey Rasũlüm, o edepsiz kâfire söyle; onu ilk yaratan yine tekrar yaratacak!” (Yâsin, 36/79)

“–Nasıl yapacak?”

Hangi işine aklımız eriyor ki, bu işine aklımıza ersin? Kudret onun.

Binâen aleyh, “Meyyit hangi elbise ile gömüldü ise, o elbiseyle haşrolunacak, ba’solunacak.”

Şimdi diyorlar ki:

“—Kefen elbette çürüyecek. Kefen hiç çürümeden olur mu? 100 sene de çürümese, 1000 sene de çürümese en nihayet yine çürüyecek. E o kefen ne olacak, nereden gelecek?”

E o kemikleri yapan, o eti yapan Allah o esvabı da yapacak. Bazıları da diyor ki:

“—Buradaki manâ o değil. O esvap değil. Buradaki manâ herkes ölürken hangi amel üzerine öldüyse, o ameli üzerine haşrolunacak.”

Lâ ilahe illallah...

Şimdi bunun evveli de var, hangi amel üzerine yaşıyorsan o amel üzerine öleceksin. Yaşayış hayatın nasılsa, hangi tarzda yaşıyorsan, ölümün de o tarzda öyle olacaktır. Nasıl öldüysen, hangi amel üzerine öldüysen, o amel üzerine de haşrolunacaksın.

İmanla yaşadıysan imanla öleceğini ben sana şahadet ederim. Eğer iman ile öldüysen, imanlılar ile beraber haşrolunacaksın, ba’s olunacaksın.

Peygamberimizin *Livâü’l-Hamd* sancağı altında toplanacağız inşaallah...

Onun için, nasıl yaşıyorsan ölümün öyle olacaktır. Nasıl öldüysen öyle haşrolunacaksın, ba’s olunacaksın.

Allah-u Celle ve A'lâ cümlemizi affetsin...
Cümlemizi gafletten muhafaza etsin,
kurtarsın... Hayatımızı bize vermiş, muvakkat
bir hayattır. Bu hayatı dünya için değil,
dünyanın arkasında olan ahireti kazanmak için
harcamayı ganimet bilen kullarından eylesin...

n. Tevbeyi Geciktirmekten Sakının!

Bir tane daha var, onu da okuyalım. Peygamber
SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁴

النَّادِمُ يَنْتَظِرُ الرَّحْمَةَ وَالْمُعْجَبُ يَنْتَظِرُ
الْمَقْتَّ وَكُلُّ سَيَقْدِمٍ عَلَى مَا أَسْلَفَ عِنْدَ مَوْتِهِ
فَإِنَّ مَلَكَ الْأَعْمَالِ بِخَوَاتِمِهَا وَاللَّيْلُ وَالنَّهَارُ
مَطِيَّتَانِ فَارْكَبُوهُمَا بَلَاغًا إِلَى الْآخِرَةِ وَإِيَّاكُمْ
وَالتَّسْوِيفَ بِالتَّوْبَةِ وَالغِرَّةَ بِحِلْمِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا
أَنَّ الْجَنَّةَ وَالنَّارَ أَقْرَبُ إِلَيَّ أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ
نَعْلِهِ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ وَمَنْ يَعْمَلْ
مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(الثقفي وأبو القاسم عن ابن عباس)

RE. 237/15 (*En-nâdimü yentaziru'r-rahmete,*
ve'mu'cibü yentaziru'l-makte, ve küllü âmilin
seyakdimü alâ mâ eslefe inde mevtihî, feinne
milâke'l-a'mâli bi-havâtimihâ, ve'l-leylü

ve'n- nehâru matıyyetâni, fe'rkebûhümâ belâğan ile'l-âhireti; ve iyyâküm ve'ttesvîfe bi't-tevbeti, ve'l-gırrete bi-hilmi'llâhi, va'lemû enne'l-cennete, ve'n-nâre akrabü ilâ ehadiküm min şirâki na'lihî; femen ya'mel miskale zerretin hayran yerahû, ve men ya'mel miskale zerretin şerren yerahû.)

(En-nâdimü yentaziru'r-rahmete) “Pişman olan kimse, Allah'ın rahmetini gözler, (ve'mu'cibü yentaziru'l-makte) kendini beğenen de Allah'ın gazabını bekler. (Ve küllü âmilin seyakdimü alâ mâ eslefe inde mevthî) Herkes Allah'ın huzuruna, ölümünden önce yaptığı amel ile gelir. (Feinne milâke'l-a'mâli bi-havâtimihâ) Muhakkak ki amellerin sahipleri hatimelerine göre hüküm giyerler. (Ve'l-leylü ve'n-nehâru matıyyetâni) Gece ile gündüz birer binektir. (Fe'rkebûhümâ belâğan ile'l-âhireti) Ahirete iletme vasıtası olarak bunlara binin, ömrünüzden istifade edin!”

(Ve iyyâküm ve'ttesvîfe bi't-tevbeti) “Zinhar tövbeyi geciktirmekten sakının! (Ve'l-gırrete bi-hilmi'llâhi) Allah-u Teâlâ'nın hilmine de mağrur olmayın! Yaptığınız günahın musibet gelmedi diye aldanmayın! (Va'lemû enne'l-cennete, ve'n- nâre akrabü ilâ ehadiküm min şirâki na'lihî) Bilmiş olunuz ki, Cennet ile Cehennem, her birinize, nalınınızın tasmaından daha yakındır. (Femen ya'mel miskale zerretin hayran yerahû) Kim zerre kadar hayır yaparsa onu görür. (Ve men ya'mel miskale zerretin şerren yerahû) Kim de zerre kadar şer yaparsa onu görür.”

Bir kimse bir kabahat işledi, fakat pişman oldu, “Neden yaptım ben bunu?” dedi. Beşeriyet itibariyle insan hatadan salim değildir. Yaptı hatayı, arkasından nâdim oldu. İşte bu nedamet dolayısıyla o insan tevbe etmiştir. *Estağfiru’llah* demese de, “Tevbe yâ Rabbi!” demese de o nedamet, o pişmanlık tevbe yerine geçer ve onun için rahmet-i ilahiyeye intizar vardır.

Kendini beğenen yukarıda geçti ya, helak edici üç şey dedi. Birisi de kendini beğenmesi idi.

Ücub sahibi, kendini beğenen kimse de şekavete ve haktan uzak olmaya lââyık olur. Herkes Allah’ın huzuruna, ölümünden önce yaptığı amel ile gelir.

Herkes hayatında yaptığı neyse ona kavuşacak. Hatta şunu şöyle tasvir ediyorlar. Şimdi insan sekerât-ı mevt diyorlar ya, o ölüm hali geliyor. O ölüm hali gelirken dikkat ediniz, korkmayınız. Mevtalar mesela ölüm halinde gözünü şöyle bir diker. Bir noktaya diker, diktiği vakitte onun karşısında sinema perdeleri açılmıştır. Hayatı gözünün önünde oynar böyle. Ta ilk devresinden son devresine kadar, bütün hayatı gözünün önünden bir sinema perdesi gibi geçer. Gözünü dikmiştir artık oradan ayıramazsın sen onu.

O bakıyor o hâline, nedamet, pişmanlık, ne dersin de artık hepsi gözünün önünde. “Ah neden ben bunları yaptım!” diyerek pişmanlık duyar ama, sırası geçti artık.

Firavun suda boğulurken;

“—Musa'nın iman ettiği Allah'a ben de inandım.” dedi.

Bazıları, “Firavun iman etti.” dediler.

Hayır! Çünkü sekerat halindeki iman makbul değildir. O fırsat artık geçti elden. O iman makbul iman değildir. Onun için Firavunun imanı kat'iyen iman değildir.

Binâen aleyh, herkes yaptıklarına mülaki olacak, yani kavuşacaktır. Hayırlar yaptıysan karşına hayırların çıkacak, iyilikler yaptıysan iyiliklerin çıkacak, kötülükler yaptıysan kötülüklerin çıkacak karşına. Buna çok dikkat etmek lazım ve bunu prensip edinmek lazım.

Evet insan bir an için belki yaramaz bir insandır ama sonra tevbe etmiş, nedamet etmiş iyiliğe dönmüştür. Binâen aleyh kalp kırmaktan, gönül yıkmaktan son derece sakınmalıdır. Gönül sırça bir saraydır. Sırça kırıldığı vakitte nasıl tamiri mümkün değilse, gönüllerin de tamiri mümkün değildir; elini de öpsen ayağını da öpsen para etmez. Gönül kırılmıştır bir kere. O el öpmekle ayak öpmekle o olmaz. Binâen aleyh gönlü kırmamaya çalış.

Bu gönül kırması en çok kendini beğenmekten ileri gelir. Varlıklarına güvenir, kuvvetine güvenir, karşısındakini hiçe sayar. Hiçe sayması dolayısıyla elinden gelen her şeyi yapmaya çalışır ki, gözünü yumarken o da onun karşısına çıkacaktır.

Buna dikkat edin: Muhakkak ki amellerin sahipleri hatimelerine göre hüküm giyerler. Bütün amellerin kıymeti sonuna göredir.

Gençliğin geçti, son zamanlarında nasılsın? Son zamanın nasıl geçiyor bakalım? O gençlikteki ibâdât u tâatlarını, hayr u hasenâtlarını devam ettirebiliyor musun, yoksa ihtiyarladığın vakitte bunları bırakı mı verdin? Tüm şeyler buna bağlıdır.”

Gece ile gündüz bizim bineklerimizdir. Bu bineklerle âhirete ulaşmak için elinizden ne geliyorsa onu yapın!

Biz bu gece ile gündüzden istifade edeceğiz. Gündüzün gündüz ibadetlerini yapacağız, geceleri de gece ibadetlerini yapacağız.

Tevbeyi tehir etmekten sakının!

“—Şimdi benim gençliğim var dursun, ihtiyarladığım vakitte bir tevbe ederim, işleri hallederiz inşaallah. Şu gençlik şöyle bir gidiversin bakalım!”

Sakın ha, bu gibi hareketlerden son derece sakının ve kaçının! Çünkü gençlikteki hayatın devam edeceğini, ne zamana kadar yaşayacağını kim bilebilir? Belki biraz sonra Hz Azrail gelip alıp gidecektir seni!

“—Allah Gafûr’dur canım! Kerîm Allah, Rahîm Allah! İşte çok bol rahmeti yani. Şeytan bile Allah’ın rahmetine ümit bağlamış, o da bende affolunanların arasında olurum belki demiş. Şeytan da ümit ediyor yani.”

Fakat Allah-u Teâlâ’nın rahmetine böyle bu kadar kendinizi aldatmayın! İyi bilin ki gerek cehennem gerek cennet, ikisi de size giydiğiniz ayakkabının tasmaından daha yakındır.

Cennet ve cehennem, ikisi de... Size en yakın olan ayakkabınız var ya, o ayakkabının tasma burada, orada o zaman onlar giyiliyormuş. O tasma dediğimiz şeyden size daha yakındır.

Rasûlüllah SAS, sözlerinin sonunda şu ayet-i kerimeleri okuyor:

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ
وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ

(الزلزال: ۷ - ۸)

(Femen ya'mel miskàle zerretin hayren yerah. Ve men ya'mel miskàle zerretin şerren yerah.) “Zerre kadar bir hayır yapan, onun karşılığını ahirete görecek. Zerre kadar da şer gizli kalmayacak, onun da cezası, karşılığı görülecek.” (Zilzâl, 99/7-8)

Ufacık bir şeye zerre diyorlar. Kim ki zerre miktarda, ufacık bir zerre hayır yapsa, o yaptığı hayrın mükâfatını görecektir.

Ufacık bir de şer yapmış. Zerre kadar şer yaptıysa, o şerrinin de cezasını görecektir.

o. Pişmanlık Tevbe Demektir

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁵

النَّدْمُ تَوْبَةٌ

(حب . قط . هب . ك . ض . عن أنس ؛ حم . خ . فى تاريخه ع . ه . حب . ك . حل هب

عن ابن مسعود ؛ كر . طب . عن ابن عمر وجابر)

RE. 238/1 (En-nedmü tevbetün.) “Nedametinin kendisi asıl tevbedir.”

Yukarıda dedi ya, pişman olan Allah'ın rahmetini intizar eder. İçeriden bu nedamet gelmedikçe, dil *Estağfiru'llah* demiş, "Bir daha yapmayacağım!" demiş, kıymeti yok. Asıl hüner içeriden pişmanlık gelip de ondan vazgeçmektir.

p. Amellerin Mükâfatında Ölçü

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁶

النَّاسُ يَعْمَلُونَ بِالْخَيْرِ وَإِنَّمَا يُعْطُونَ
أُجُورَهُمْ عَلَىٰ قَدْرِ عُقُولِهِمْ

(أبو الشيخ عن معاوية بن قرة عن أبيه)

¹⁵ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.303, no:4242; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.376, no:3568; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.271, no:7612; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.44, no:6799; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.154, no:20345; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.377, no:612; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.380, no:4969; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.264, no:1738; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.307, no:1927; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.251; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.54, no:2351; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.272, no:7614; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.379, no:613; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.299, no:6622; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.I, s.72; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.211; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c. I, s.38, no:101; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.146; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.259, no:1859; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.63; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LI, s.169; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

RE. 238/2 (*En-nâsü ya'melüne bi'l-hayri, ve innemâ yu'tavne ücûrehüm alâ kadri ukûlihim.*)

(*En-nâsü ya'melüne bi'l-hayri*) ‘İnsanlar hayır yaparlar; (*ve innemâ yu'tavne ücûrehüm alâ kadri ukûlihim*) mükâfatları akıllarına göre verilir.

Bakın şimdi buraya: Demin Âdem AS akılı istedi, iman da ona takıldı. Şimdi diyor ki:

“—İnsanlar hayır yaparlar ama akılları kadar sevap alırlar.”

İki kişi namaza durmuşlar, ikisi de aynı Kur'an okuyor, ikisi de aynı namazı kılıyorlar; fakat birinin sevabı çok üstün, birinin sevabı çok zayıf...

Niçin? Akıllarına göre.

r. Alim ve Öğrenci

Bunu da okuyalım.

Şu Peygamber SAS'ın tebliğine bakın!

Taberânî, Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁷

النَّاسُ رَجُلَانِ عَالِمٌ وَمُتَعَلِّمٌ هُمَا فِي الْأَجْرِ

¹⁶ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.155, no:4638; Muaviye ibn-i Kurre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.382, no:7052; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.298, no:24939.

سَوَاءٌ وَلَا خَيْرَ فِي مَا بَيْنَهُمَا مِنَ النَّاسِ

(طس. عن ابن مسعود)

RE. 238/3 (*En-nâsü racülâni: Âlimün ve müteallimün; hümâ fi'l-ecri sevâün, ve lâ hayra fîmâ beynehümâ mine'n-nâsi.*)

(*En-nâsü racülâni*) “Bütün insanlar iki kişiden ibarettir: (*Âlimün ve müteallimün*) Alim ve öğrenci. (*Hümâ fi'l-ecri sevâün*)

İkisi de sevapta eşittir. (*Ve lâ hayra fîmâ beynehümâ mine'n-nâsi*)

İnsanlardan bu ikisi arasındakilerde hiç bir hayır yoktur.” İnsanlar ya öğrencidir ya öğrenendir ya öğrencidir. Öğrenci değilsen, öğretemezsen de, arada kaldın.

Onun için; Cenâb-ı Peygamber insanları ikiye bölmüş; ya âlimdir ya öğrencidir; ya öğrenmiştir ya öğrenmeye çalışıyordu. Onlardan gayrısında hayır yoktur.

s. İnsanların Eşit Oluşu

Şunu da okuyacağım. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁸

¹⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.307, no:7575; Taberânî, *Mu'cemü'l- Kebîr*, c.X, s.201, no:10461; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.327, no:491; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.376: Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.140, no:28712; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.xxII, s.294, no: 24925

¹⁸ *Kenzü'l-Ummâl*, c.IX, s.38, no:24822; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.296, no:24928

النَّاسُ سَوَاءٌ كَأَسْنَانِ الْمُشْطِ وَإِنَّمَا
يَتَفَاضِلُونَ بِالْعِبَادَةِ وَلَا تَصْحَبَنَّ أَحَدًا
لَا يَرَى لَكَ مِنَ الْفَضْلِ مِثْلَ مَا تَرَى لَهُ

(ابن لال عز سهل بن سعد)

RE. 238/4 (*En-nâsü sevâün keesnâni'l-muşti, ve innemâ yetefâdalûne bi'l-ibâdeti, ve lâ tashabenne ehaden lâ yerâ leke mine'l-fadli, misle mâ terâ lehû.*)

(*En-nâsü sevâün keesnâni'l-muşti*) “İnsanlar, tarak dişleri gibi eşittir. (*Ve innemâ yetefâdalûne bi'l-ibâdeti*) Üstünlükler, ancak ibadet farkları iledir. (*Ve lâ tashabenne ehaden lâ yerâ leke mine'l-fadli, misle mâ terâ lehû*) Sakın, kendisine verdiğin kıymeti sana vermeyenle arkadaş olma!”

Bundan belki 10 sene evvel mi, 15 sene evvel mi, İsmail Hakkı Efendi, bizim Fatih müftüsü diyanet reisi olmuştu. O diyanet reisliği esnasında bir yerde böyle bir konuşma yapmış: “—İnsanlar tarağın dişleri gibi müsavidir.” demiş.

Bunu insanlar dillerine doladılar. Bazı gazetecilerin de diline düştü:

“—Vay! Nasıl laf bu?” dediler.

“—Öyle mi olur, hiç insanlar bir olur mu?” dediler.

Canım, mahlûkat Allah'ındır. Allah'ın mahlûku olduktan sonra artık senin, "Ben üstünüm, ben bilginim!" demeye ne hakkın var?

Nâs denince bütün insanlar... Yani yahudisi de içinde, çingenesi de içinde. Bütün insanlar birdir; tarağın dişleri nasıl bir, onun gibi bunlar da birdir. Ancak iman ve ibadet ile ayrılır insanlar. Yoksa senin şununla bununla üstünlük taslamaya hiç hakkın yoktur. Ancak ibadet ile fazilet olabilir.

Yukarıda bir derste geçti galiba, biz birbirimize daima hüsn ü zan etmek mecburiyetindeyiz. Hüsn ü zan eder de birbirimize hürmet gösterirsek... Meselâ:

"—Bunu seviyorum, hürmete şayandır bu adam!" diyerek hürmet ediyorsun. Fakat o adam seni hiçe sayıyor.

"—Bu ne olacak?" diyor.

"—O adamla sohbet etme! Sohbet ettiğin adam senin kadr ü kıymetini bilen bir adamsa onunla sohbet et. Eğer senin kadr u kıymetini bilmiyor, sana kıymet vermiyorsa, dünya o adamın olsa, ona iltifat etme!

Dünyada olsun onun varsın, iltifat etme!

t. Ölü Ağlayıcılarının Azabı

İbn-i Ebî Şeybe, Ahmed ibn-i Hanbel ve Müslim, Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹⁹

النَّائِحَةُ إِذَا لَمْ تَتُبْ قَبْلَ مَوْتِهَا
تُقَامُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَعَلَيْهَا سِرْبَالٌ مِنْ
قَطْرَانٍ وَدِرْعٌ مِنْ جَرَبٍ

(ش. حم. م. عن أبي مالك)

RE. 238/5 (*En-nâihatü. İzâ lem tetüb mevtihâ tükâmü yevme'l- kıyâmeti ve aleyhâ sirbâlün min katırânin, ve diraun cerabin.*)

(*En-nâihatü. İzâ lem tetüb mevtihâ*) “Ölü arkasından ağlamayı san’at edinen kadınlar, ölümünden önce, tövbe etmezlerse, (*tükâmü yevme'l-kıyâmeti ve aleyhâ sirbâlün min katırânin*) kıyamet günü üzerlerinde katrandan gömlekler, (*ve diraun cerabin*) ve uyuzlu olarak haşrolunurlar.”

Bu ölenler için ağlayanlar, feryad u figan edenler, üstlerini başlarını yırtanlar, tevbe edemediler, o haliyle ölüm geldi yakaladı kendilerini. Dünyadaki feryad ü figanın cezası

¹⁹ Müslim, *Sahîh*, c.V, s.8, no:1550; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.342, no:22954; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.539, no:1413; Taberânî, *Mu’cemü'l-Kebîr*, c.III, s.285, no:3425; Beyhakî, *Sünenü'l-Küb râ*, c.IV, s.63, no:6902; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.240, no:10159; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.413, no:3143; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.III, s.148, no:1577; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.390, no:12229; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.III, s.99, no:4011; Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan.

olarak, kıyamet günü üzerlerinde katrandan gömleklerle haşrolunurlar Tükâmü yevme'l-kıyâmeti. "Kıyamet gününde o hasrolunurlar.

Bir de gömlek giydirilir ki, yine askerlerin zırhlarını giydikleri gibi, uyuzların kaşındığı gibi kaşındırmak suretiyle onu rahatsız eder.

Öyle bir gömlek giydirecekler ki, kaşına kaşına kendi kendini harap edecek. Ve öteki de yakmak suretiyle harap edecektir. Sebebi: Allah'ın takdirine razı olmadı, feryad ü figan ile ortalığı alt üst etti. Onun cezası olaraktan da bu hal ona mukabele-i bi'l- misil olaraktan. Tevbe etmediği takdirde ama... Tevbe ederse Allah dokunmuyor.

Allah cümlemizi affetsin... Tefikati samedâniyyesine mazhar eylesin... Şu hayatı dünyada şu günlerimizin kıymetini bilerek onları ibâdât ü tâatlere harcamak nasib ü müyesser eylesin... Son nefeste de hüsn ü hatimelerle Cenâb-ı Hakk'a kavuşmak nasip etsin...

Li'llâhi'l-fâtihah!

Mehmed Zâhid KOTKU

02. 07. 1972 - İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis](#)

[Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü